

Preken i Oslo domkirke 1.sif. 21.februar 2021

1. Mos. 4, 1-7, 1.Kor.10,10-13. Preken: Matt.16,21-23, Anne-May Grasaas

Dagens evangeliefortelling har fått meg til å huske et bilde av Theodor Kittilsen som jeg måtte stoppe ved på Blaafarververket for mange år siden. Det har perspektiv innenfra en mørk hule. Mellom huleåpningen – som *er* synlig – og oss ligger en diger og fryktinngytende drage. Bildet har da også fått navnet «Dragen». Den gangen ga bildet meg håp i en vanskelig periode. Det var lyset fra åpningen som berørte meg.

For noen av oss gir Kittelsens bilde i dag kanskje andre assosiasjoner. Vi befinner oss i det som virker som en endeløs pandemi. Livet kan kjennes mørkt og innestengt. – Og noe truende og ukontrollerbart knuger oss så lyset i enden av hulen virker uoppnåelig.

Det *kan* kjennes som livet lukker seg til med de strenge koronatiltakene. Og ikke nok med det; når samfunnet i nesten ett år har levd i en kollektiv faste, skal nå den kirkelige fastetid bare skru livet enda mer til for oss? Jeg tror ikke det trenger å være sånn.

I dag vil jeg prøve å lese bibelfortellingen inn i Kittelsens bilde. Jeg ser for meg Jesus som står sammen med disiplene innerst i den mørke hulen. Han forteller at han må gå i møte med dragen og bli nedkjempet for å fullføre

sin oppgave. Det skal ende med at han vinner til slutt og kommer seg ut av hulen – til lyset og det gode livet. Men det virker som disiplene ikke enser antydningen om lyset på den andre siden. De har hørt om dragen og har fokuset der. Peter – som like før har bekjent at Jesus er Messias og fått navnet Klippen- er den som griper ordet.

Det er som vi hører Bøygen i Peer Gynt: Gå utenom! Du må ikke betale denne prisen. Velg minste motstands vei! Peter var redd for å miste det han hadde. Fellesskapet, friheten, gleden og verdigheten han hadde erfart sammen med Jesus. Det var sikkert også en form for omsorg hos Peter – han ville skåne sin venn for lidelse og død.

Hvorfor reagerte Jesus så sterkt? Vik bak meg, Satan. Peter ville jo beskytte? For oss er det tydelig at det ikke er personen Peter som er Satan. Jesus var nok tilbake i ørkenen der fortellingene sier at han ble satt på hard prøve – av nettopp Satan. Bruk din makt! Knus all motstand! Gjør deg fri! Gå din egen vei. Du klarer deg fint uten Gud. Kjente Jesus en reell fristelse til å vrake den veien han visste han *måtte* gå? Om han skulle være tro mot seg selv.

Den galileiske krise blir denne erfaringen gjerne kalt. Jesus og disiplene hadde vandret rundt i Galilea – nord i landet. Jesus hadde trøstet mange, gjort syke friske, holdt inspirerende taler, gjort vann til vin og gått på vannet. Nå må han sette kursen sørover – mot Jerusalem. Han *måtte*

dra. Dette lille ordet *måtte* – eller *dei* på gresk er et sterkt uttrykk for noe som *med nødvendighet* må skje. Det kunne oppleves som en krise – både for Jesus og disiplene – men den *måtte* gjennomleves om han skulle følge Guds vilje.

Han visste at det ikke bare var folket på landsbygda i Galilea han var sendt til. Nei – han skulle utfordre de skriftlærde og makthaverne i Jerusalem – de som ville definere virkeligheten på egne premisser og som holdt mennesker nede. Rettferdigheten skulle seire over uretten, verdigheten skulle trumfe skammen og lyset skulle bryte fram i mørket. Han *måtte* dra. Ingen måtte hindre ham.

Det kan ikke ha vært lett å være Peter der og da. Han var en mann av god vilje. Mye ville vært enklere om alt var tydelig. Det sorte alltid sort og lett å avsløre. Men gjennom både Peter og oss går det strømninger ingen av oss kan få helt oversikten over. Peter så nok ikke dragen så tydelig som på Kittelsens bilde, og huleåpningen var blitt tilsløret.

Bob Dylan synger: «Sometimes Satan comes as a man of peace» Han skrev den i kampen mot Ku Klux Klan på 1960-tallet. Den er like aktuell i dagens verden. Den maner til våkenhet. Det er mye som dekker seg bak hvite forkledninger og kristne talemåter som kan være destruktivt. Tenk bare tilbake på beltespennene til tyske soldater under 2. verdenskrig. Det det stod: Gott mit uns.

Vi trenger i oppøve dømmekraften i alt som skjer. Hvilke valg styrker fellesskapet, - ikke bare det norske, men det globale? Og hvilke valg verner vår egen og andres verdighet og integritet. Hva er det som bidrar til glede og livsmot? På lengre sikt?

Kanskje kan denne fastetiden bidra til besinnelse på hva som er verdt å holde fast på. Og hva som kan hindre det gode livet i å utfolde seg. Hva er det vi som fellesskap med nødvendighet bare *må* i denne tiden? Og hva er *du* bare *må* for å være tro mot deg selv og fellesskapet. Hva er det umistelige i livet ditt – og hva er det som vil sette en stopper for det? Svarene gir seg ikke alltid selv. Vi inviteres til å reflektere i lyset fra *Livet*.

Det var vel *dette* lyset Peter ikke enset og som *vi* lett mister av syne. Tilbake til teksten og til Kittelsens bilde. Jesus sier at han skal slås i hjel – men også at han den tredje dagen skal reises opp igjen. Han ga et tydelig signal om at dragen og døden ikke skulle få siste ordet. Det skulle bli lyst i graven. Åpningen i den mørke hulen finnes. Men Peter oppfattet det ikke. Han så ikke lyset fra åpningen.

Når vi i ukene framover skal følge Jesu vandring til Jerusalem – følger vi den fra en annen synsvinkel enn disiplene. Vi følger den i lyset fra Jesu oppstandelse og seier over dødskreftene. Vi er ikke overgitt i pandemiens eller ondskapens vold. Det kommer fortsatt krevende tider.

Ja. Men i vår nedstengthet og innestengthet har Gud åpnet opp - og invitert oss ut – i sin usynlige virkelighet. Den er ikke et annet sted. Men her hos oss. Gud er nær med sitt lys og sin livskraft der vi er nå.

Min erfaring er at fristelsene ofte utgir seg for å representere virkeligheten. Det vi kan se og kjenne. – Så det som har med Gud å gjøre blir fjernt og uvirkelig.

Men kirkens tro innebærer at Guds usynlige virkelighet gjennomstrømmer vår virkelighet. Det kan erfares på ulike måter for den enkelte. – For eksempel gjennom andre menneskers godhet. Men også som berøring til trøst og håp når vi er alene - eller som dyp tillit. Kanskje kommer berøringen gjennom naturopplevelser, litteratur eller musikk? Ofte som motivasjon til å vende blikket utover – mot de andre - i bønn og arbeid. - Guds nærvær kan ingen av oss karre til seg eller fortjene. Det er gitt oss – det bare ér der - som gave.

Ære være Faderen og Sønnen og Den Hellige Ånd, som var, ér og være skal, én sann Gud, fra evighet og til evighet. AMEN